

REACTIE INTERNETCONSULTATIE

DATUM: 11 februari 2021

ONDERWERP: Reactie van de Pensioenfederatie op de consultatiewet Toekomst pensioenen, onderdeel: *nabestaandenpensioen*

Algemeen

De Pensioenfederatie vindt het prijzenwaardig dat de Wet toekomst pensioenen ter consultatie is aangeboden. Te meer vanwege het beperkte tijdsbestek én de bijzondere (corona)omstandigheden waarin het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft moeten werken. De consultatie stelt ons in staat om voorstellen te toetsen aan de praktijk en invulling te geven aan de oproep van het kabinet om bij te dragen aan verbetering van het wetsvoorstel.

Hét uitgangspunt bij de totstandkoming van de reactie van de Pensioenfederatie is en blijft een goed en betaalbaar pensioen voor later. Pensioen biedt nu en in de toekomst bescherming bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. De transitie naar nieuwe pensioencontracten is, hoe omvangrijk en belangrijk ook, niet de enige benodigde stap richting een toekomstbestendig stelsel. Het robuuste stelsel van de toekomst dient inclusief te zijn voor alle werkenden.

Om diverse belangrijke onderdelen van de stelselherziening voldoende aandacht te geven en tegelijk de leesbaarheid van de input te bevorderen, reageert de Pensioenfederatie separaat op de onderdelen:

- Ouderdompensioen
- Nabestaandenpensioen
- Arbeidsmarkt, ZZP-experimenten

Deze reactie van de Pensioenfederatie over nabestaandenpensioen is opgebouwd uit twee delen, te beginnen met een uiteenzetting van de meest wezenlijke aandachtspunten. Ook de bijlage die daarop volgt, bevat een aanzienlijk aantal suggesties en onderwerpen die aandacht behoeven om het nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen van de toekomst

- zo goed mogelijk vorm te geven. Daarbij vraagt de Pensioenfederatie tevens nadrukkelijk aandacht voor de samenhang van het reeds ingediende wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding en de vormgeving van het nabestaandenpensioen.

De Pensioenfederatie steunt het voornemen tot standaardisatie van het nabestaandenpensioen. Het belang van nabestaandenpensioen en het voorkomen van schrijnende armoede onder nabestaanden mag niet worden onderschat. Daarbij tekent de Pensioenfederatie aan dat bijvoorbeeld een uniforme algemene dekking van nabestaandenpensioen alleen gerealiseerd kan worden via een algemene volksverzekering in de eerste pijler.

Wat nu voorligt is een voorstel om te komen tot een zekere uniformering binnen de begrenzing van het private aanvullende tweede pijlerpensioen, gebaseerd op het advies van de Stichting van de Arbeid uit juni 2020. Dat is niet een keuze van de Pensioenfederatie, maar een keuze van de wetgever. Deze keuze betekent wel dat de reikwijdte van de oplossingen beperkt blijft tot de groep deelnemers in een aanvullende pensioenvoorziening en dat de aanpassingen ook moeten passen binnen de opzet van de aanvullende pensioenen en de contractvrijheid die sociale partners hebben bij de invulling van het nabestaandenpensioen. De hoge ambities bij de aanpassing van het nabestaandenpensioen worden met dit wetsvoorstel niet volledig gerealiseerd. De Pensioenfederatie verwacht dat er situaties blijven bestaan waarin sprake is van géén dekking of een lage dekking. De voorgestelde wijzigingen in de tweede pijler zorgen wel voor meer uniformering maar zullen nooit alle schrijnende gevallen kunnen voorkomen. Daarnaast betekent de overgang van een diensttijdgerelateerd naar een niet-diensttijdgerelateerd nabestaandenpensioen een complexe transitie waardoor de doelstellingen 'vereenvoudiging, standaardisering en begrijpelijker' in de komende periode nog niet bereikt zullen worden.

Los hiervan zijn er nog een vijftal wezenlijke aandachtspunten in het belang van goede nabestaandenpensioenen (hierna 'NP').

- **Wezenlijke aandachtspunten**

1. Risicodekking bij einde dienstverband verdient meer aandacht

De Pensioenfederatie steunt de wens van de wetgever en sociale partners om te voorkomen dat bij het wegvallen van de risicodekking bij einde dienstverband nieuwe schrijnende situaties kunnen ontstaan. In het voorstel ter consultatie geldt een uitlooperperiode van minimaal drie maanden, voortzetting gedurende de WW-periode en uitruil van OP in voortzetting van de NP risicodekking (hierna: vrijwillige verlenging risicodekking NP) bij einde dienstverband gedurende maximaal drie jaar.

De Pensioenfederatie stelt graag een passender alternatief voor: een standaard dekking voor de uitlooperperiode van drie maanden (die voor alle pensioenuitvoerders gelijk is) en de daarop volgende mogelijkheid van vrijwillige verlenging risicodekking NP gedurende maximaal drie jaar, met de mogelijkheid om deze twee keer met dezelfde termijn te verlengen.

De door de Pensioenfederatie voorgestelde vrijwillige verlenging van de risicodekking NP gedurende maximaal drie jaar extra bescherming bieden aan deelnemers die rond een leeftijd van 60 jaar geen dekking meer hebben. Bijvoorbeeld door verlies van hun baan. Voor deze groep is vrijwillige voortzetting voor maximaal drie jaar aan de korte kant. Daarom stellen we voor deze optie twee keer te kunnen herhalen zodat negen jaar mogelijk wordt. Vrijwillige verlenging gedurende negen jaar ten laste van het pensioenvermogen heeft beperkte effecten op het vermogen voor ouderdomspensioen (OP) en NP bij overlijden na pensioendatum, behalve voor deelnemers met slechts enkele dienstjaren (veelal de jongste deelnemers). Vrijwillige voortzetting voor eigen rekening (door premiebetaling) van ouderdomspensioen en risico-gedekt nabestaandenpensioen blijft ongewijzigd.

Daarnaast stellen wij voor de WW-dekking door het UWV te laten aanbieden en uitvoeren. De doorloop gedurende de WW-periode is voor pensioenfondsen moeilijk uitvoerbaar en foutgevoelig, vanwege de afhankelijkheid van informatie en dus gegevensuitwisseling van het UWV. Die is veelal niet actueel, en dat is een absolute randvoorwaarde voor een goede uitvoering. Ervaringen zijn op dit moment dat het kan gebeuren dat deelnemers foutieve opgaven ontvangen door problemen met de

- gegevensuitwisseling. Indien er toch sterke behoefte is om een dekking gedurende WW te regelen is ons voorstel dat deze dekking wordt uitgevoerd door het UWV zelf. Een alternatief kan zijn om in plaats van een voortzetting bij UWV de standaard uitlooperperiode te verlengen van drie naar zes maanden. In de technische bijlage lichten we verder toe waarom.

Hieronder een schematisch overzicht van ons voorstel t.a.v. de uitgangspunten.

Term	Inhoud	Aard	Voorstel PF
Uitlooperperiode	Verplichte periode na einde deelneming waarin de risicodekking doorloopt. I.e. geen keuze voor pensioenuitvoerder of deelnemer.	Verplichte standaard	Standaard drie maanden Ook voor wezenpensioen
Voortzetting dekking tijdens WW-periode	Voortzetten dekking	Standaard	Uitvoering door UWV. Koppeling voor termijn en hoogte aan WW-uitkering
Vrijwillige verlenging risicodekking NP	De deelnemer maakt bij einde deelneming een actieve keuze (opt-in) voor het langer doorlopen van de risicodekking van het NP waarbij de premie ten laste van het vermogen komt.	Keuze: opt-in	Max. drie keer drie jaar (totaal negen jaar) Ook voor wezenpensioen.
Vrijwillige voortzetting	Vrijwillig voortzetten van de gehele pensioenregeling	Keuze: opt-in	Ongewijzigd.

- 2. Invaren ouderdomspensioen moet hand in hand gaan met nabestaandenpensioen

De Pensioenfederatie onderkent het belang van een nabestaandenpensioen bij overlijden vóór pensioendatum, ook voor gewezen deelnemers waarvan niet bekend is of zij elders verzekerd zijn. Voor pensioenfondsen die het ouderdomspensioen invaren is het echter niet werkbaar om het (kapitaalgedekte deel van) NP niet in te varen. Daarnaast wordt dan ook niet het doel bereikt om zoveel mogelijk over te gaan naar het nieuwe stelsel. Daarom zou de default moeten zijn om ook nabestaandenpensioen in te varen. Alle NP-uitkeringen die ontstaan na de transitie hebben daarmee hetzelfde karakter als OP-uitkeringen, ook als die NP-uitkeringen ontstaan zijn uit vóór de transitie opgebouwde aanspraken.

De Pensioenfederatie ziet als een verder te verkennen oplossing dat pensioenfondsen die wel invaren het kapitaalgedekte NP bij overlijden vóór pensioendatum kunnen omzetten in vermogen en hieruit standaard een premie voor vrijwillige continuering van risicodekking voor NP of bijzonder partnerpensioen kunnen onttrekken ingeval niet bekend is of er een andere dekking is. De gewezen deelnemer en ex-partner die geen behoefte hebben aan vrijwillige voortzetting, bijvoorbeeld vanwege dekking via een dienstverband, kunnen dan gebruik maken van een opt-out. Zij kunnen het vermogen aanwenden voor NP bij overlijden na pensioendatum of verhoogd ouderdomspensioen. Zonder actieve keuze kan in de overgangperiode een dubbele dekking voor nabestaandenpensioen ontstaan. Hieraan dient uiteraard aandacht te worden besteed bij de transitie(communicatie). De default is in dit geval gericht op het voorkomen van schrijnende situaties.

Voor actieve deelnemers geldt dat zij hun oude aanspraak per default niet continueren, tenzij zij hier bewust voor kiezen. Zij zullen vanuit hun actieve dienstverband veelal een nieuwe risicodekking voor NP hebben. Het staat sociale partners/pensioenfondsbesturen vrij om voor actieven een andere default te kiezen. Daarmee kan de default worden aangepast op het niveau van risicodekking dat sociale partners afspreken in de nieuwe NP regeling.

- Voor een goede transitie is tevens van belang dat de keuze om de oude aanspraak te continueren als risicodekking NP éénmalig is. Daarnaast is het van belang dat bij afwijken van de default ook de (ex-)partner mede ondertekent. Daarmee worden zowel juridische en selectierisico's beperkt alsmede de druk op de uitvoerbaarheid. De Pensioenfederatie stelt daarnaast voor om een termijn vast te stellen waarbinnen deze keuze kan worden gemaakt. Daarover denken we graag met de wetgever mee.

3. Maak vormgeving arbeidsongeschiktheidspensioen mogelijk in nieuwe kader

De Pensioenfederatie merkt op dat in het wetsvoorstel ter consultatie onvoldoende aandacht is besteed aan de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen voor pensioen bij arbeidsongeschiktheid. Het collectief kunnen delen van risico's is ook voor het arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) van groot belang. Premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid (PVAO) gebeurt in het nieuwe systeem niet meer in termen van aanspraken maar van vermogen. Oplossingen om dit her te verzekeren of een hiervoor een (bestemmings- of solidariteits-)reserve te gebruiken moeten mogelijk zijn/blijven. Of dit in de nieuwe wetgeving mogelijk is, blijkt niet duidelijk uit de consultatiedocumenten. Daardoor is voorsnog niet duidelijk of de nieuwe wettelijke kaders hindernissen opwerpen voor het uitvoeren van AOP en PVAO in de toekomstige structuur.

Zowel PVAO als het AOP moeten goed vorm te geven blijven binnen de kaders voor het nieuwe pensioenstelsel. Voor pensioenfondsen die het AOP/PVAO in eigen beheer hebben, moet mogelijk zijn dat bij de keuze voor invaren, ook bestaande AOP/PVAO-regelingen worden ingevaren. Wanneer gekozen wordt voor een variabele pensioenuitkering, moet ook het AOP variabel kunnen zijn. Voor pensioenfondsen die het AOP niet in eigen beheer hebben, moet herverzekeren bij een verzekeraar mogelijk blijven.

Voor het passend maken van het wettelijk kader bij de vormgeving die sociale partners (kunnen) kiezen voor het AOP en PVAO stelt de Pensioenfederatie graag de expertise van haar achterban ter beschikking.

- 4. Uniformering partnerbegrip heeft sectorbrede partnerverklaring
De Pensioenfederatie vindt het goed dat in dit wetsontwerp ook de uniformering van het partnerbegrip wordt meegenomen. De Pensioenfederatie is van mening dat een uniform partnerbegrip gerealiseerd kan worden, maar vindt het voor zowel deelnemers als pensioenuitvoerders belangrijk om daar heldere voorwaarden aan te verbinden. Die randvoorwaarden zijn ook nodig ter bescherming van deelnemers en hun (ex-)partners en hebben betrekking op twee onderwerpen.

Ten eerste is in het voorstel een open norm opgenomen bij de voorwaarden die gesteld worden aan een gezamenlijke huishouding. Deze open norm heeft betrekking op de vraag of partners zorg dragen voor elkaar. Dit zal volgens de memorie van toelichting van geval tot geval aan de hand van specifieke feiten en omstandigheden moeten worden beoordeeld. Dit is in de basis lastig uitvoerbaar en zal leiden tot verschillende manieren van invulling. Waar de Pensioenfederatie open normen vaak onderschrijft, leiden die er in dit specifieke geval toe dat de nagestreefde uniformiteit juist niet wordt bereikt.

Ten tweede kennen veel pensioenfondsen op dit moment voor partners met een duurzame gezamenlijke huishouding een aanmeldplicht als voorwaarde om in aanmerking te komen voor een partnerpensioen. Deze aanmeldplicht maakt geen onderdeel uit van de voorwaarden die in het wetsontwerp zijn opgenomen. Voor de uitvoering is het van belang dat partners bekend zijn. Een pensioenuitvoerder moet bijvoorbeeld bewaken dat er alleen uitruil van partnerpensioen kan plaatsvinden als de partner daarmee instemt. Datzelfde geldt bij een verzoek tot waardeoverdracht door de deelnemer. Ook moet voorkomen worden dat een voor de pensioenuitvoerder onbekende ex-partner te allen tijde nog een bijzonder partnerpensioen kan claimen bij de pensioenuitvoerder. Risico bestaat dan dat dit deel van het partnerpensioen al is overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder, al tot uitkering is gekomen of is afgesplitst ten behoeve van een volgende partner.

De zorgen over een goede implementatie van een uniform partnerbegrip kunnen worden opgelost door een sectorbrede model partnerverklaring te introduceren. Daarmee kunnen partners verklaren dat zij zorg dragen voor

- elkaar, waardoor de gewenste uniformiteit in het partnerbegrip kan worden geborgd. De Pensioenfederatie doet hier graag een voorstel voor. De pensioenuitvoerder kan desgewenst in het pensioenreglement om aanmelding verzoeken, waarbij de ondertekende partnerverklaring wordt overgelegd. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de meeste partners in beeld zijn bij de pensioenuitvoerders, zodat zij in staat worden gesteld op een juiste wijze uitvoering te geven aan hun wettelijke taken.

Het is niet wenselijk dat partners die niet door de deelnemer zijn aangemeld, na het overlijden van de deelnemer niet in aanmerking komen voor een partnerpensioen, terwijl er wel sprake was van een duurzame gezamenlijke huishouding. In die bijzondere situatie kan de overgebleven partner dan alsnog verklaren door ondertekening van de partnerverklaring, maar dit geldt alleen voor de partner ten tijde van het overlijden.

5. Beperk uitvoeringskosten en voorkom onduidelijkheid voor burgers door afstemming met de Wet pensioenverdeling bij scheiding

Sinds de indiening op 16 september 2019 is de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 (WPS) mede als gevolg van de coronacrisis een paar keer uitgesteld. De parlementaire behandeling wordt op zijn vroegst in september 2021 verwacht. Op dat moment is de lagere regelgeving bij het wetsvoorstel nog niet in definitieve vorm beschikbaar.

De Pensioenfederatie ziet dat in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen invulling wordt gegeven aan de wens van het parlement rond:

- een gestandaardiseerd partnerpensioen (ten aanzien van de dekking); en
- een uniform(er) partnerbegrip (de doelgroep).

De vormgeving van het gestandaardiseerd partnerpensioen sluit niet aan bij vormgeving van de WPS, met name ten aanzien van het bijzonder partnerpensioen. Het gestandaardiseerd partnerpensioen wordt namelijk een risicodekking waardoor er bij overlijden vóór pensioendatum geen bijzonder partnerpensioen meer ontstaat. Met de wijziging van de definitie van partner die nu wordt voorgesteld is (logischerwijs) in de WPS nog geen rekening gehouden. De Pensioenfederatie zoekt graag gezamenlijk naar oplossingen om ervoor zorg te dragen dat de wetgeving en implementatie

- van de Wet pensioenverdeling bij scheiding én invoering van een nieuw gestandaardiseerd nabestaandenpensioen in samenhang worden gezien. Vanwege de vaak hoge emoties die gepaard gaan met overlijden en scheidingen, is zorgvuldigheid des te meer belangrijk.

De Pensioenfederatie ondersteunt dat in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen invulling wordt gegeven aan de wens van het parlement rond:

- een gestandaardiseerd partnerpensioen (ten aanzien van de dekking); en
- een uniform(er) partnerbegrip (de doelgroep).

- **Technische bijlage**

Deze bijlage bevat voor het onderdeel nabestaandenpensioen de volgende technische aandachtspunten:

Kernboodschappen

- De Pensioenfederatie steunt het voornemen tot standaardisatie van het nabestaandenpensioen (NP). Het belang van nabestaandenpensioen en het voorkomen van schrijnende armoede onder nabestaanden mag niet worden onderschat. Daarbij tekent de Pensioenfederatie aan dat bijvoorbeeld een uniforme algemene dekking van nabestaandenpensioen alleen gerealiseerd kan worden via een algemene volksverzekering in de eerste pijler.
- Wat nu voorligt is een voorstel om te komen tot een zekere uniformering binnen de begrenzing van het private aanvullende tweede pijlerpensioen, gebaseerd op het advies van de Stichting van de Arbeid uit juni 2020. Dat is niet een keuze van de Pensioenfederatie, maar een keuze van de wetgever. Deze keuze betekent wel dat de reikwijdte van de oplossingen beperkt blijft tot de groep deelnemers in een aanvullende pensioenvoorziening en dat de aanpassingen ook moeten passen binnen de opzet van de aanvullende pensioenen en de contractvrijheid die sociale partners hebben bij de invulling van het nabestaandenpensioen.
- De hoge ambities bij de aanpassing van het nabestaandenpensioen worden met dit wetsvoorstel niet volledig gerealiseerd. Zo blijft het mogelijk voor sociale partners om geen dekking aan te bieden of een lagere dekking dan het fiscale maximum en kunnen er ook straks door life events situaties ontstaan dat er geen dekking is of een lagere dekking dan verwacht. De voorgestelde wijzigingen in de tweede pijler zorgen wel voor meer uniformering, maar zullen nooit alle schrijnende gevallen gaan voorkomen.
- Daarnaast betekent de overgang van een diensttijdgerelateerd naar een niet-diensttijdgerelateerd NP een complexe transitie waardoor de doelstellingen 'vereenvoudiging, standaardisering en begrijpelijker' komende periode nog niet bereikt zullen worden.

- Toelichting

Wij lichten de volgende aandachtspunten nader toe:

1. Risicodekking bij einde dienstverband verdient meer aandacht

De Pensioenfederatie steunt de wens van de wetgever en sociale partners om te voorkomen dat bij het wegvallen van de risicodekking bij einde dienstverband nieuwe schrijnende situaties kunnen ontstaan. In het voorstel ter consultatie geldt een uitlooperperiode van minimaal drie maanden, voortzetting gedurende de WW-periode en uitruil van OP in voortzetting van de NP risicodekking (hierna: vrijwillige verlenging risicodekking NP) bij einde dienstverband gedurende maximaal drie jaar.

De Pensioenfederatie stelt graag een passender alternatief voor: een standaard dekking voor de uitlooperperiode van drie maanden (die voor alle pensioenuitvoerders gelijk is) en de daarop volgende mogelijkheid van vrijwillige verlenging risicodekking NP gedurende maximaal 3 jaar, met de mogelijkheid om deze twee keer met dezelfde termijn te verlengen. Daarnaast stellen wij voor de WW-dekking door het UWV te laten aanbieden en uitvoeren. De doorloop gedurende de WW-periode is voor pensioenfondsen moeilijk uitvoerbaar en foutgevoelig, vanwege de afhankelijkheid van informatie en dus gegevensuitwisseling van het UWV. Die is veelal niet actueel, en dat is een absolute randvoorwaarde voor een goede uitvoering. Die is veelal niet actueel, en dat is een absolute randvoorwaarde voor een goede uitvoering. Ervaringen zijn op dit moment dat het kan gebeuren dat deelnemers foutieve opgaven ontvangen door problemen met de gegevensuitwisseling. Indien er toch sterke behoefte is om een dekking gedurende WW te regelen is ons voorstel dat deze dekking wordt uitgevoerd door het UWV zelf. Een alternatief kan zijn om in plaats van een voortzetting bij UWV de standaard uitlooperperiode te verlengen van drie naar zes maanden. Overleg tussen pensioenuitvoerders en het UWV is ons inziens noodzakelijk om de haalbaarheid van de uitvoering van dit uitgangspunt te onderzoeken. Dat geldt zowel voor uitvoering door het UWV als eventueel pensioenuitvoerders. De Pensioenfederatie acht het onwenselijk dat problemen in de uitvoering ontstaan voor uitvoerende instellingen. Het is daarom belangrijk om beoogde doelstellingen, randvoorwaarden en gevolgen goed tegen elkaar te kunnen afwegen.

- De door de Pensioenfederatie voorgestelde vrijwillige verlenging van de risicodekking mogelijk uitkomst bieden. Vrijwillige verlenging van de risicodekking NP gedurende maximaal drie jaar biedt extra bescherming aan deelnemers die rond een leeftijd van 60 jaar geen dekking meer hebben. Bijvoorbeeld door verlies van hun baan. Voor deze groep is vrijwillige voortzetting voor maximaal drie jaar aan de korte kant. Daarom stellen we voor deze optie twee keer te kunnen herhalen zodat negen jaar mogelijk wordt. Vrijwillige verlenging gedurende negen jaar ten laste van het pensioenvermogen heeft beperkte effecten op het vermogen voor ouderdomspensioen (OP) en nabestaandenpensioen bij overlijden na pensioendatum, behalve voor deelnemers met slechts enkele dienstjaren (veelal de jongste deelnemers). Vrijwillige voortzetting voor eigen rekening (door premiebetaling) van ouderdomspensioen en risico-gedekt nabestaandenpensioen blijft ongewijzigd.

Hieronder een schematisch overzicht van ons voorstel t.a.v. de uitgangspunten.

Term	Inhoud	Aard	Voorstel PF
Uitlooperperiode	Verplichte periode na einde deelneming waarin de risicodekking doorloopt. I.e. geen keuze voor pensioenuitvoerder of deelnemer.	Verplichte standaard	Standaard drie maanden Ook voor wezenpensioen
Voortzetting dekking tijdens WW-periode	Voortzetten risicodekking	Nader te bepalen	Uitvoering door UWV. Koppeling voor termijn en hoogte aan WW-uitkering
Vrijwillige verlenging risicodekking NP	De deelnemer maakt bij einde deelneming een actieve keuze (opt-in) voor het langer doorlopen van de risicodekking van het NP waarbij de premie ten laste van het vermogen komt.	Keuze: opt-in	Max. drie jaar per keer met 2x verlengen (max. negen jaar) Ook voor wezenpensioen.

<ul style="list-style-type: none"> Vrijwillige voortzetting 	Vrijwillig voortzetten van de gehele pensioenregeling	Keuze: opt-in	Ongewijzigd.
<ul style="list-style-type: none"> Vrijwillige continuering risicodekking NP 	Vrijwillig continueren van de oude inspraak door een risicodekking te onttrekken aan het pensioenvermogen (invaren)	Keuze: opt-out	Nader uit te werken voorstel voor transitie NP

2. Invaren ouderdomspensioen moet hand in hand gaan met nabestaandenpensioen

De Pensioenfederatie onderkent het belang van een nabestaandenpensioen bij overlijden vóór pensioendatum, ook voor gewezen deelnemers waarvan niet bekend is of zij elders verzekerd zijn. Voor pensioenfondsen die het ouderdomspensioen invaren is het echter niet werkbaar om het (kapitaalgedekte deel van) NP niet in te varen. Daarnaast wordt dan ook niet het doel bereikt om zoveel mogelijk over te gaan naar het nieuwe stelsel. Daarom zou de default moeten zijn om ook nabestaandenpensioen in te varen. Alle NP-uitkeringen die ontstaan na de transitie hebben daarmee hetzelfde karakter als OP-uitkeringen, ook als die NP-uitkeringen ontstaan zijn uit vóór de transitie opgebouwde aanspraken.

De Pensioenfederatie ziet als een verder te verkennen oplossing dat pensioenfondsen die wel invaren het kapitaalgedekte NP bij overlijden vóór pensioendatum kunnen omzetten in vermogen en hieruit standaard een premie voor vrijwillige continuering van risicodekking NP/BPP kunnen onttrekken ingeval niet bekend is of er een andere dekking is. De gewezen deelnemer en ex-partner die geen behoefte hebben aan vrijwillige voortzetting, bijvoorbeeld vanwege dekking via een dienstverband, kunnen dan gebruik maken van een opt-out. Zij kunnen het vermogen aanwenden voor NP bij overlijden na pensioendatum of verhoogd ouderdomspensioen. Zonder actieve keuze kan in de overgangperiode een dubbele dekking voor nabestaandenpensioen ontstaan. Hieraan dient uiteraard aandacht te worden besteed bij de transitie (communicatie). De default is in dit geval gericht op het voorkomen van schrijnende situaties.

- Voor actieve deelnemers geldt dat zij hun oude aanspraak per default niet continueren, tenzij zij hier bewust voor kiezen. Zij zullen vanuit hun actieve dienstverband veelal een nieuwe risicodekking voor NP hebben. Het staat sociale partners/pensioenfondsbesturen vrij om voor actieven een andere default te kiezen. Daarmee kan de default worden aangepast op het niveau van risicodekking dat sociale partners afspreken in de nieuwe NP regeling.

Voor een goede transitie is tevens van belang dat de keuze om de oude aanspraak te continueren als risicodekking NP éénmalig is. Daarnaast is het van belang dat bij afwijken van de default ook de (ex-)partner mede ondertekent. Daarmee worden zowel juridische en selectierisico's beperkt alsmede de druk op de uitvoerbaarheid. De Pensioenfederatie stelt daarnaast voor om een termijn vast te stellen waarbinnen deze keuze kan worden gemaakt. Daarover denken we graag met de wetgever mee.

3. Maak vormgeving arbeidsongeschiktheidspensioen mogelijk in nieuwe kader

De Pensioenfederatie merkt op dat in het wetsvoorstel ter consultatie onvoldoende aandacht is besteed aan de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen voor pensioen bij arbeidsongeschiktheid. Het collectief kunnen delen van risico's is ook voor het arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) van groot belang. Premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid (PVAO) in een systeem zonder pensioenopbouw is niet mogelijk. De premiebetaling moet worden voortgezet, zonder dat er een werkgever is die deze afdraagt. Oplossingen om dit her te verzekeren of een hiervoor een (bestemmings- of solidariteits-)reserve te gebruiken moeten mogelijk zijn/blijven. Of dit in de nieuwe wetgeving mogelijk is, blijkt niet duidelijk uit de consultatiedocumenten. Daardoor is vooralsnog niet duidelijk of de nieuwe wettelijke kaders hindernissen opwerpen voor het uitvoeren van AOP in de toekomstige structuur.

Zowel PVAO als het AOP moeten goed vorm te geven blijven binnen de kaders voor het nieuwe pensioenstelsel. Voor pensioenfondsen die het AOP/PVAO in eigen beheer hebben, moet mogelijk zijn dat bij de keuze voor invaren, ook bestaande AOP/PVAO-regelingen worden ingevaren. Wanneer gekozen wordt voor een variabele pensioenuitkering, moet ook het AOP variabel kunnen zijn. Voor pensioenfondsen die het AOP niet in eigen beheer hebben, moet herverzekeren bij een verzekeraar mogelijk blijven.

- Voor het passend maken van het wettelijk kader bij de vormgeving die sociale partners (kunnen) kiezen voor het AOP en PVAO stelt de Pensioenfederatie graag de expertise van haar achterban ter beschikking.

4. Uniformering partnerbegrip behoeft sectorbrede partnerverklaring

De Pensioenfederatie is verheugd dat in het wetsontwerp een uniform partnerbegrip wordt geïntroduceerd. De Pensioenfederatie is van mening dat een uniform partnerbegrip wel degelijk gerealiseerd kan worden, maar vindt het voor zowel deelnemers als pensioenuitvoerders belangrijk om daar heldere voorwaarden aan te verbinden. Die randvoorwaarden zijn ook nodig ter bescherming van deelnemers en hun (ex-)partners en hebben betrekking op twee onderwerpen.

Ten eerste is in het voorstel een open norm opgenomen bij de voorwaarden die gesteld worden aan een gezamenlijke huishouding. Deze open norm heeft betrekking op de vraag of partners zorg dragen voor elkaar. Dit zal volgens de memorie van toelichting van geval tot geval aan de hand van specifieke feiten en omstandigheden moeten worden beoordeeld. Dit is in de basis lastig uitvoerbaar. Waar de Pensioenfederatie open normen vrijwel altijd toejuicht, leiden die er in dit specifieke geval toe dat de nagestreefde uniformiteit niet wordt bereikt.

Ten tweede kennen veel pensioenfondsen op dit moment voor partners met een duurzame gezamenlijke huishouding een aanmeldplicht als voorwaarde om in aanmerking te komen voor een partnerpensioen. Deze aanmeldplicht maakt geen onderdeel uit van de voorwaarden die in het wetsontwerp zijn opgenomen. Voor de uitvoering is het van belang dat partners bekend zijn. Een pensioenuitvoerder moet bijvoorbeeld bewaken dat er alleen uitruil van partnerpensioen kan plaatsvinden als de partner daarmee instemt. Datzelfde geldt bij een verzoek tot waardeoverdracht door de deelnemer. Ook moet voorkomen worden dat een voor de pensioenuitvoerder onbekende ex-partner te allen tijde nog een bijzonder partnerpensioen kan claimen bij de pensioenuitvoerder. Risico bestaat dan dat dit deel van het partnerpensioen al is overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder, al tot uitkering is gekomen of is afgesplitst ten behoeve van een volgende partner.

Beide zorgpunten voor een goede implementatie van een uniform partnerbegrip kunnen worden opgelost door een sectorbrede model

- partnerverklaring te introduceren. Daarmee kunnen partners verklaren dat zij zorg dragen voor elkaar, waardoor de gewenste uniformiteit in het partnerbegrip kan worden geborgd. De Pensioenfederatie doet hier graag een voorstel voor. De pensioenuitvoerder kan desgewenst in het pensioenreglement een aanmeldplicht opnemen, waarbij de ondertekende partnerverklaring wordt overgelegd. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de meeste partners in beeld zijn bij de pensioenuitvoerders, zodat zij in staat worden gesteld op een juiste wijze uitvoering te geven aan hun wettelijke taken.

Het is niet wenselijk dat partners die niet door de deelnemer zijn aangemeld, na het overlijden van de deelnemer niet in aanmerking komen voor een partnerpensioen, terwijl er wel sprake was van een duurzame gezamenlijke huishouding. In die bijzondere situatie kan de partner dat alsnog verklaren door ondertekening van de partnerverklaring, maar dit geldt alleen voor de partner ten tijde van het overlijden.

5. Beperk uitvoeringskosten en voorkom onduidelijkheid voor burgers door samenhang met de Wet pensioenverdeling bij scheiding te creëren

Sinds de indiening op 16 september 2019 is de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 (WPS) mede als gevolg van de coronacrisis een paar keer uitgesteld. De parlementaire behandeling wordt op zijn vroegst in september 2021 verwacht. Op dat moment is de lagere regelgeving bij het wetsvoorstel nog niet in definitieve vorm beschikbaar.

De Pensioenfederatie ziet dat in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen invulling wordt gegeven aan de wens van het parlement rond:

- een gestandaardiseerd partnerpensioen (ten aanzien van de dekking; en
- een uniform(er) partnerbegrip (de doelgroep).

De vormgeving van het gestandaardiseerd partnerpensioen sluit niet aan bij vormgeving van de WPS, met name ten aanzien van het bijzonder partnerpensioen. Het gestandaardiseerd partnerpensioen wordt namelijk een risicodekking waardoor er bij overlijden voor pensioendatum geen bijzonder partnerpensioen meer ontstaat. Met de wijziging van de definitie van partner die nu wordt voorgesteld wordt (logischerwijs) in de WPS nog geen rekening gehouden. Bovendien is een belangrijk punt dat de

- internetconsultatietekst van de Wet toekomst pensioen nog onvoldoende houvast geeft over de mogelijkheid van het invaren van opgebouwd partnerpensioen.

Voorkomen moet worden dat de invoering van het nabestaandenpensioen, de transitie en de wijziging van verdeling van pensioen bij scheiding door elkaar loopt. Voor de burger is het anders niet te begrijpen. Bovendien is het voor pensioenuitvoerders efficiënter en verlaagt het de kosten om als wijzigingen in de IT zo veel mogelijk in één keer te kunnen doorvoeren. . Wij voorzien anders dat er binnenkort elementen in de administratieve verwerking worden ingebouwd die in het nieuwe stelsel vervolgens niet meer nodig zijn. De Pensioenfederatie zoekt graag gezamenlijk naar oplossingen om te voorkomen dat de wetgeving en implementatie van de Wet pensioenverdeling bij scheiding én invoering van een nieuw gestandaardiseerd nabestaandenpensioen te veel in isolement worden gezien. Vanwege de vaak hoge emoties die gepaard gaan met overlijden en scheidingen, is zorgvuldigheid des te meer belangrijk.

- **Specifieke technische punten**

Verduidelijk de gebruikte terminologie

Wat betreft terminologie stelt de Pensioenfederatie voor om duidelijk een onderscheid te maken tussen de reeds bestaande vrijwillige voortzetting voor eigen rekening (door premiebetaling) van OP en risicodekking NP, en de mogelijkheid die wordt geboden bij einde deelneming om de risicodekking van het NP vrijwillig te verlengen ten laste van het pensioenvermogen. Daarbij merken wij op dat dit een voorstel betreft voor de wettelijke terminologie, niet de gebruikte terminologie in de communicatie met deelnemers.

Term	Inhoud	Aard	Voorstel PF
Uitlooperperiode	Verplichte periode na einde deelneming waarin de risicodekking doorloopt. I.e. geen keuze voor pensioenuitvoerder of deelnemer.	Verplichte standaard	Standaard 3 maanden Ook voor wezenpensioen
Voortzetting dekking tijdens WW-periode	Voortzetten risicodekking	Nader te bepalen	Uitvoering door UWV. Koppeling voor termijn en hoogte aan WW-uitkering
Vrijwillige verlenging risicodekking NP	De deelnemer maakt bij einde deelneming een actieve keuze (opt-in) voor het langer doorlopen van de risicodekking van het NP waarbij de premie ten laste van het vermogen komt.	Keuze: opt-in	Max. 3 jaar per keer met 2x verlengen (max. 9 jaar) Ook voor wezenpensioen.
Vrijwillige voortzetting	Vrijwillig voortzetten van de gehele pensioenregeling	Keuze: opt-in	Ongewijzigd.
Vrijwillige continuering risicodekking NP	Vrijwillig continueren van de oude aanspraak door een risicodekking te	Keuze: opt-out	Nader uit te werken voorstel voor transitie NP

■

	onttrekken aan het pensioenvermogen (invaren)		
--	---	--	--

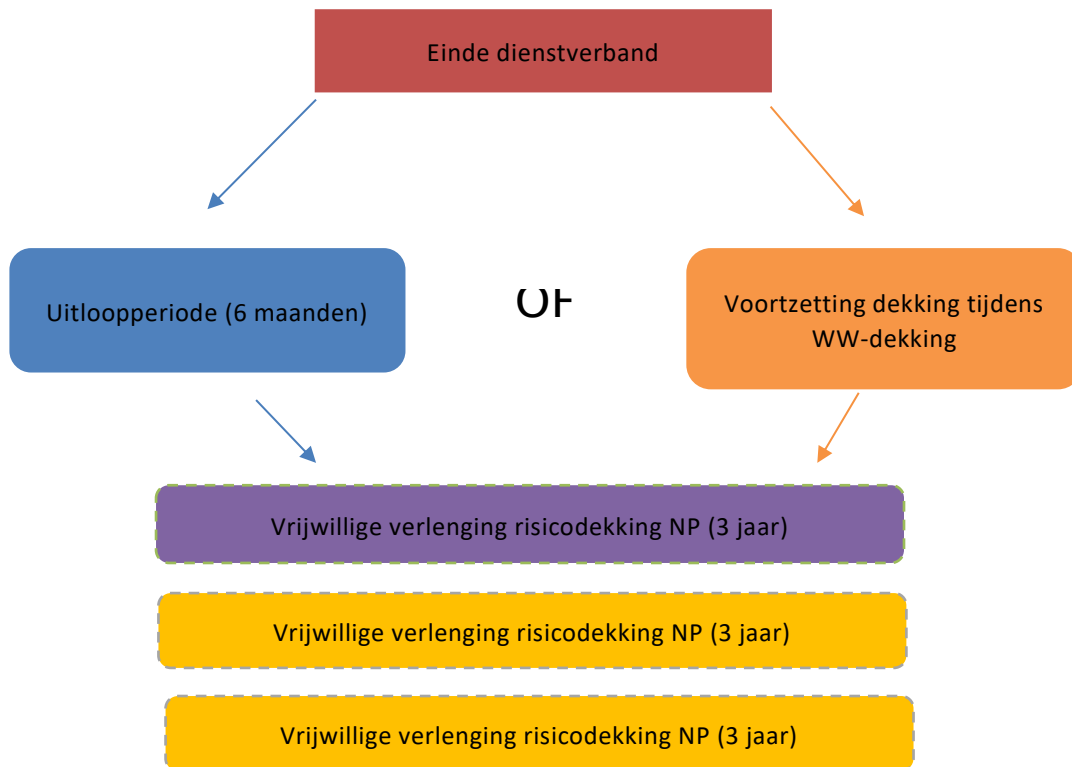
Bovenstaande tabel geeft aan hoe de Pensioenfederatie aankijkt tegen de gebruikte termen en aard van de verschillende uitgangspunten bij einde deelneming. Daarbij valt op dat ze verschillen in aard en daarom andere gevolgen hebben voor de pensioenuitvoerder en deelnemer. Wij onderstrepen het grote belang van een goede keuzebegeleiding, zoals wij ook nader toelichten in bijlage D. zorgambitie. De keuzes hebben immers gevolgen voor de deelnemer, zeker wanneer een optie ten laste van het OP-vermogen komt.

Uitgangspunten bij einde dienstverband

De uitlooperperiode van drie maanden biedt dekking bij kortdurende werkloosheid, en de voortzetting tijdens WW-periode door het UWV bij langdurige werkloosheid tot 24 maanden.

Aanvullend kan vrijwillige verlenging van de risicodekking mogelijk uitkomst bieden. Vrijwillige verlenging van de risicodekking NP gedurende maximaal drie jaar biedt extra bescherming aan deelnemers die rond een leeftijd van 60 jaar geen dekking meer hebben, bijvoorbeeld door verlies van hun baan. Voor deze groep is vrijwillige voortzetting voor maximaal drie jaar aan de korte kant. Daarom stellen we voor deze optie twee keer te kunnen herhalen zodat negen jaar mogelijk wordt. Vrijwillige verlenging zelfs gedurende negen jaar heeft beperkt effect op het vermogen voor OP en NP bij overlijden na pensioendatum. Dit kan anders zijn bij hele korte dienstverbanden (veelal de jongste deelnemers). Omdat NP strak niet diensttijd gerelateerd meer is, kan dan de dekking het opgebouwde OP 'opeten'. Desondanks kan het voor een deelnemer wenselijk zijn de dekking van NP zo lang mogelijk te behouden. Deelnemers moeten daarover wel goed geïnformeerd worden. Vrijwillige voortzetting voor eigen rekening (door premiebetaling) van OP en risicogedekt NP blijft ongewijzigd. Een aandachtspunt van pensioenuitvoerders is uiteraard het wijzen van deelnemers op deze mogelijkheid, en hen erbij begeleiden hierin passende keuzes te maken.

Tijds volgorde zien de verschillende uitgangspunten en combinaties daarvan in de tijd er volgens de Pensioenfederatie als volgt uit:

1. Uitlooperperiode

- maak van de uitlooperperiode een standaard termijn van drie maanden;
- maak het mogelijk dat dit uitgangspunt ook geldt voor het wezenpensioen, door in art. 61a en art. 55 lid 4 de term “partnerpensioen” te vervangen door “nabestaandenpensioen”.

2. Keuzerecht verlenging risicodekking NP

Een van de uitgangspunten bij einde dienstverband die de wetgever introduceert is de uitruil van OP voor het voortzetten van de risicodekking van het partnerpensioen. Daarbij stelt de wetgever een beperking voor in de tijd van drie jaar.

De Pensioenfederatie doet het volgende voorstel om dit uitgangspunt te wijzigen:

- hanteer de term “vrijwillige verlenging risicodekking nabestaandenpensioen” om verwarring met uitruil op pensioendatum dan wel vrijwillige voortzetting van de gehele regeling te voorkomen;

- - verduidelijk in art. 61a dat de verlenging van de risicodekking nabestaandenpensioen ten laste van het pensioenvermogen valt, en dus geen uitruil van het ouderdompensioen is;
 - maak het mogelijk dat dit uitgangspunt ook geldt voor het wezenpensioen, door in art. 61a en art. 55 lid 4 de term “partnerpensioen” te vervangen door “nabestaandenpensioen”;
 - geef de deelnemer de keuze om na drie en zes jaar te kiezen voor een tweede respectievelijk derde verlenging van de risicodekking voor nabestaandenpensioen, zodat deze maximaal negen jaar kan doorlopen;
 - maak helder dat de verlenging van de risicodekking aanvangt na de uitlooperperiode zoals die wordt vastgelegd in art. 5 lid 4b;
 - verduidelijk dat voor de hoogte van de risicodekking de grondslag bij einde dienstverband bepalend is;
 - geef aan op welke wijze het stapelen van deze verlenging, die per regeling kan gelden, past binnen het fiscale kader. In onze optiek moet dit er niet toe leiden dat de deelnemer fiscale sancties ondervindt.

3. Voortzetting dekking tijdens WW-periode

De doorloop gedurende de WW-periode is voor pensioenfondsen moeilijk uitvoerbaar, vanwege de afhankelijkheid van informatie en dus gegevensuitwisseling van het UWV. Deze gegevensuitwisseling is noodzakelijk om te voorkomen dat de nabestaanden worden belast met het aantonen dat de deelnemer een WW-uitkering ontving. Die is veelal niet actueel, en dat is een absolute randvoorwaarde voor een goede en juiste uitvoering. Communiceren met deelnemers en nabestaanden tijdens een rouwperiode is gevoelig en vraagt om zorgvuldigheid. De Pensioenfederatie vindt het onwenselijk dat de nabestaande na overlijden van de gewezen deelnemer wordt belast met veel informatie-uitvragen. Ons voorstel is daarom dat deze dekking wordt uitgevoerd door het UWV zelf en wordt gekoppeld aan de hoogte en duur van de WW-uitkering.

Indien pensioenuitvoerders de voortzetting van het nabestaandenpensioen tijdens de WW-periode moeten uitvoeren, ontstaat een aantal

- afhankelijkheden in de informatieverstrekking tussen verschillende betrokken partijen. Enerzijds is dat tussen de nabestaande en de pensioenuitvoerder om na te gaan of er sprake was van een WW-uitkering. Anderzijds is dat tussen het UWV en de pensioenuitvoerder, om na te gaan wanneer de WW-uitkering is gestart en geëindigd. Wanneer de WW-uitkering eindigt is niet alleen relevant voor het beëindigen van de dekking, maar ook om de deelnemer de mogelijkheid te bieden de risicodekking te verlengen. De gegevenslevering van het UWV moet daarvoor actueel zijn. Anders ontstaat er namelijk een periode waarin de pensioenuitvoerder niet over de informatie beschikt om te kunnen bepalen of er sprake is van een WW-dekking. Aanvullend geldt volgens de memorie van toelichting dat bij een gedeeltelijke WW sprake is van een evenredige voortzetting van de risicodekking. Dat zou betekenen dat ook wijzigingen van het werkloosheidspercentage door het UWV moeten worden doorgegeven aan pensioenuitvoerders zodat die de dekking daar dan op kunnen aanpassen. Het snel en juist verlopen van de gegevensaanlevering is absolute voorwaarde om de uitvoering bij pensioenuitvoerders neer te leggen. Is hier geen sprake van, dan zal dit tot nieuwe schrijnende gevallen kunnen leiden.

Fiscaliteit

De Pensioenfederatie pleit voor aanvullende duidelijkheid over het fiscale kader in relatie tot de mogelijkheid van het kunnen hebben van meerdere NP-dekkingen. Pensioenuitvoerders hebben geen zicht op de regeling of dekking die een deelnemer bij een andere pensioenuitvoerder heeft. In de praktijk kan dit leiden tot extra dekking, zoals bij de keuze tot verlenging van de risicodekking NP. De premie voor verlenging risicodekking ten laste van het vermogen zal wellicht niet aftrekbaar zijn, om fiscale bovenmatigheid te voorkomen. Niettemin moet in onze optiek de toets op fiscale bovenmatigheid blijven gelden per regeling/dekking, en niet voor het geheel van regelingen/dekkingen dat een deelnemer heeft. Een aandachtspunt van pensioenuitvoerders is uiteraard het wijzen van deelnemers op deze mogelijkheid, en hen erbij begeleiden hierin passende keuzes te maken.

Risicodekking nabestaandenpensioen vóór pensioendatum

1. Risicopremie NP en AOP/PVAO naar keuze wel of niet leeftijdsafhankelijk
De Pensioenfederatie stelt voor dat sociale partners/beroepsverenigingen

- te allen tijde de keuze kunnen maken om de risicopremie voor NP bij overlijden vóór pensioendatum AOP/PVAO wel of niet afhankelijk te maken van leeftijd. Voor beide keuzes zijn namelijk goede overwegingen. Een leeftijdsonafhankelijke premie is administratief eenvoudig en kan bijdragen aan de verplichtstelling, maar een leeftijdsafhankelijke premie kan voor kleinere pensioenfondsen goedkoper zijn. Daarnaast vermindert dit selectie-effecten bij vrijwillige verlenging risicodekking NP.

2. Risicopremie NP bij overlijden vóór pensioendatum

Een leeftijdsafhankelijke risicopremie voor nabestaandenpensioen bij overlijden vóór pensioendatum loopt geleidelijk op van nagenoeg 0% bij deelnemers rond 20 jaar tot ruim 3% bij deelnemers rond 60 jaar, op basis van de populatie bij twee grote bedrijfstakpensioenfondsen. Hierbij is gerekend met een premie over het pensioengevend salaris (zonder aftrek van franchise) en over deelnemers met en zonder partner. Een leeftijdsonafhankelijke risicopremie zou ruim 1% van het pensioengevend salaris, of bijna 2% van het pensioengevend salaris minus franchise, bedragen.

De keuze voor verlenging risicodekking NP na einde dienstverband gedurende 3 jaar zou gewezen deelnemers die minstens 10 jaar hebben deelgenomen in het fonds ongeveer 1% van hun pensioenvermogen kosten. De verlenging risicodekking NP gedurende 10 jaar zou gewezen deelnemers ongeveer 5% van hun pensioenvermogen kosten. Hierbij is gerekend met leeftijdsafhankelijke premies. Bij leeftijdsonafhankelijke premies zal het voor jongeren duurder worden en voor ouderen goedkoper. Het aanbieden van de vrijwillige verlenging risicodekking NP kan de gemiddelde premie wat verhogen (maar niet meer dan de circa 3%), als vooral gewezen deelnemers met partner en op hogere leeftijd hier gebruik van maken.

3. Referteperiode voor risicodekking

De Pensioenfederatie stelt voor dat voor de risicodekking uitgegaan mag worden van het gemiddelde pensioengevend loon gedurende de laatste vijf jaar, zoals nu ook mogelijk is. Dit voorkomt dat het NP bij overlijden vóór pensioendatum sterk afhankelijk is van tijdelijke fluctuaties in inkomen, bijvoorbeeld door aanpassing van de deeltijdfactor. Verder zijn we benieuwd welke aanpassing beoogd is bij de volgende zinsnede in de

- MvT: “De lagere regelgeving (van Wet LB) zal aangepast worden in lijn met het wetsvoorstel.”

Transitie nabestaandenpensioenen

De Pensioenfederatie werkt graag mee aan de technische uitwerking van de transitie naar een nieuwe vormgeving van het nabestaandenpensioen. Daarbij staat voorop dat pensioenfondsen die kiezen voor invaren, dat op een zorgvuldige manier kunnen doen. Voorkomen moet worden dat dit ertoe leidt dat deelnemers hun dekking vóór pensioendatum verliezen. Tegelijkertijd zou de transitie moeten bijdragen aan de ambitie van pensioenfondsen om de complexiteit van pensioenregelingen te verminderen. Dat houdt in het voorkomen van overgangsregelingen, die kostbaar zijn en ingaan tegen het doel van vereenvoudigde vormgeving. De Pensioenfederatie kijkt uit naar het ontwerpen van een oplossing die voor deelnemers, pensioenfondsen, sociale partners en de wetgever goed past binnen het nieuwe stelsel.

1. Invaren en nabestaandenpensioen; uitvoeringsaspecten

Positief is dat invaren het standaardpad wordt voor het alle pensioenen. Hiermee komt een uitlegbaar, uitvoerbaar en toekomstbestendig stelsel dichterbij. Het is dan niet nodig om voor oude en nieuwe pensioenopbouw verschillende spelregels te hanteren, waarvoor een aparte administratie nodig is en de uitvoering van een aparte beleggingsopdracht. Voor deelnemers betekent dit dat zij niet over twee pensioenregelingen met aparte spelregels worden geïnformeerd, maar dat er nog één pensioenregeling resteert. Hierdoor is een eenduidig beeld mogelijk. Er is echter nog niet voor een consistente lijn gekozen. In het huidige wetsvoorstel wordt voorgeschreven om het reeds opgebouwde nabestaandenpensioen te eerbiedigen, dit maakt invaren van nabestaandenpensioen praktisch onmogelijk. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de technische bijlage bij het onderdeel nabestaandenpensioen.

De doelstelling van de standaardisering van het nabestaandenpensioen wordt als gevolg van deze eerbiediging van bestaande aanspraken de komende decennia niet gerealiseerd. Deelnemers hebben vaak te maken met overgangsregelingen, zeker in het nabestaandenpensioen. Hierdoor is het lastig te doorgronden wat voor nabestaandenpensioen je exact kunt verwachten. Hierdoor leidt het niet invaren alleen maar tot meer

- complexiteit omdat er in feite een overgangsregeling bij komt. Het is niet goed uit te leggen waarom er voor nabestaandenpensioenen niet voor invaren als standaardpad wordt gekozen en voor ouderdompensioenen wel. Daarmee komt de effectiviteit van de stelselwijziging onder druk te staan. Voor het bij transitie reeds ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioenen geldt hetzelfde: breng dit ook volledig onder in het nieuwe stelsel.

2. Hoogte NP na invaren

De waarde van het kapitaalgedekte NP bij overlijden vóór pensioendatum is gelijk aan de contante waarde van de toekomstige risicopremies. Er is in beginsel dus voldoende extra vermogen beschikbaar voor de vrijwillige verlenging van de risicodekking. Het ijkpunt voor dit ingevaren NP is niet de helft van het (vroegere) salaris, maar de eerdere aanspraak. Bij overlijden vóór pensioendatum wordt voor de partner een vermogen gereserveerd voor een levenslange uitkering. Bij pensioenfondsen die opteren voor variabele OP-uitkeringen zal ook de NP-uitkering variabel zijn.

3. Invaren van bijzonder partnerpensioenen

Het bijzonder partnerpensioen (BPP) moet ook ingevaren kunnen worden. Het kapitaal kan dan gebruikt worden voor OP/PP voor de ex-partner of voor risicodekking PP. De ex-partner krijgt standaard een eigen OP-kapitaal. Dit sluit aan op het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding. Het kapitaal is in beginsel gelijk aan de contante waarde van de risicopremies tot en na pensioendatum van de deelnemer. Uit dit kapitaal kan elk jaar een risicopremie worden onttrokken voor dekking, zowel vóór als na pensionering van de deelnemer.

4. Invaren van ingegaan NP

Ook uitkeringen voor partnerpensioenen, wezenpensioenen en arbeidsongeschiktheidspensioenen die vóór aanvang van de transitie reeds zijn ingegaan moeten variabel kunnen zijn na invaren.

Karakter pensioenovereenkomst

Naar de mening van de Pensioenfederatie bestaat er onduidelijkheid over de vraag of de pensioenovereenkomst inzake nabestaandenpensioenen (NP) en arbeidsongeschiktheidspensioenen (AOP) een premieovereenkomst is. Volgens het consultatiedocument zijn er straks alleen nog premieovereenkomsten

- (artikel 10 lid 1 Pw). Volgens de MvT (p. 157) gaat het bij NP en AOP om een premieovereenkomst op risicobasis, en is daarom de definitie van premieovereenkomst in de Pw niet gewijzigd. Bij AOP en NP is niet de premie de toezegging, zoals bij een premieovereenkomst, maar het vermogen dat nodig is voor de beoogde uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid of overlijden. Voor NP geldt dit na pensioendatum, terwijl voor pensioendatum een risicodekking bestaat. Daarom wordt voorgesteld om in artikel 10 lid 3 PW en artikel 28 Wvb te regelen dat de pensioenovereenkomst, in afwijking van lid 1, ook een NP of AOP kan inhouden.

Uit de definities van Partnerpensioen (PP), wezenpensioen (WzP) en AOP in artikel 1 blijkt dat PP een vaste of variabele uitkering kan zijn, terwijl WzP en AOP alleen een vaste uitkering kunnen zijn. Het geeft een betere aansluiting bij het nieuwe contract als ook WzP en AOP variabel kunnen zijn. Daarom stellen we voor in de definities van WzP en AOP 'een geldelijke, vastgestelde uitkering' te vervangen door 'een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is'. Dit sluit goed aan bij de definities van OP en PP en bij de definitie van premieovereenkomst.

Onduidelijke passages over NP in MvT

In de MvT staat op p. 129 onder punt 1 (partnerpensioen na pensioendatum) dat "uitruil van OP naar PP mogelijk is op de pensioendatum en bij uitdiensttreding". We vermoeden dat "bij uitdiensttreding" een vergissing is, want vóór pensioendatum is er geen PP in opbouw meer. Misschien dat hier de vrijwillige verlenging van risicodekking van PP (nog beter: NP) bedoeld is, maar dat hoort niet onder kopje 1 met als titel PP op of na pensioendatum. In de MvT staat op p. 129 ook dat "bij een scheiding een bijzonder partnerpensioen ontstaat voor de ex-partner". We nemen aan dat het hier bedoelde BPP betrekking heeft op het PP op opbouwbasis na pensioendatum. Wordt het afgesplitste gedeelte van het vermogen 'pas' uitgekeerd als de deelnemer overlijdt ná pensioendatum, of kan de ex-partner dit vermogen naar keuze inzetten, ook voor OP? Dit laatste heeft onze voorkeur.

Wezenpensioen na pensioendatum

De Pensioenfederatie hecht er waarde aan dat pensioenfondsen ook na pensioendatum een wezenpensioen kunnen aanbieden. Wij constateren dat het wetsvoorstel op dit punt aanpassing behoeft. De memorie van toelichting en de voorgestelde wijziging van artikel 16 lopen hier uiteen. In artikel 16

- wordt gesteld dat het nabestaandenpensioen – zijnde het partnerpensioen of wezenpensioen – bij overlijden op of na pensioendatum altijd op opbouwbasis wordt gefinancierd. In de memorie van toelichting wordt op pagina 129 gesproken van een partnerpensioen na pensioendatum, i.e. niet zijnde een wezenpensioen, dat altijd op *kapitaal*basis wordt gefinancierd.

Om na pensioendatum een wezenpensioen aan te kunnen bieden, is het van belang dat de wettekst aansluit bij de bewoording die is gekozen in de memorie: het partnerpensioen na pensioendatum wordt op kapitaalbasis gefinancierd. Daarmee behouden pensioenfondsen de ruimte om het wezenpensioen na pensioendatum aan te bieden en naar eigen afweging te financieren. Het wezenpensioen na pensioendatum is namelijk een tijdelijke risicodekking, vaak voor een hele kleine groep deelnemers.

Uniformering partnerbegrip

1. Definitie van partner

In artikel 1 wordt een wijziging van de definitie van partner voorgesteld. Wij hebben vier vragen bij de voorgestelde wijzigingen:

- Nieuw is de eis van meerderjarigheid. Verzoek is nader toe te lichten waarom wordt voorgesteld dat de partner een meerderjarig persoon moet zijn en wat de gevolgen kunnen zijn van de introductie van deze eis.
- Nieuw is de uitzondering voor stiefkinderen en voormalige pleegkinderen. Verzoek is nader toe te lichten waarom deze uitzonderingen worden geïntroduceerd.
- Tevens het verzoek om toe te lichten waarom gesproken wordt over ‘voormalig pleegkind’. Wanneer wordt een pleegkind een voormalig pleegkind?
- Op dit moment kunnen ook aanverwanten in de eerste graad niet in aanmerking komen voor een partnerpensioen. Aanverwanten worden in deze nieuwe definitie niet meer uitgesloten. Is dit een bewuste uitbreiding? Zo ja, kan worden toegelicht wat de gevolgen zijn van deze wijziging?

2. Nadere bepalingen gezamenlijke huishouding

Bij artikel 2a (Nadere bepalingen gezamenlijke huishouding) hebben wij de volgende opmerkingen / vragen:

- Lid 1 aanhef bepaalt dat betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning. Volgens pagina 158 van de memorie van toelichting

- geldt het volgende: 'Of aan deze voorwaarde is voldaan dient te worden beoordeeld aan de hand van de feitelijke situatie. Een inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) op hetzelfde adres en het gezamenlijk bezitten of huren van een huis zijn hiervoor sterke aanwijzingen.' Deze toelichting scheidt verwarring. Om deze bepaling uitvoerbaar en eenduidig te laten zijn zou volstaan moeten worden met het voldoen aan de eis van inschrijving op het zelfde adres in de BRP.
- Lid 1 sub b geeft aan dat de partners die geen notarieel verleden samenlevingsovereenkomst hebben gesloten *al ten minste zes maanden* hun hoofdverblijf moeten hebben in dezelfde woning. In dit geval wordt volgens pagina 158 van de memorie van toelichting de gezamenlijke huishouding geacht te zijn aangevangen op het moment dat partijen zes maanden hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en blijken zorg te dragen voor elkaar. Dit impliceert dat in deze situatie in geval van overlijden in de eerste zes maanden van samenwonen er geen recht is op partnerpensioenen. Terwijl er wel recht is op partnerpensioenen in geval van overlijden in de eerste zes maanden van samenwonen als partners wel een notarieel verleden samenlevingsovereenkomst hebben gesloten. Is dit verschil beoogd?
- Studenten die langer dan zes maanden samenwonen in een studentenhuus, en starters op de arbeidsmarkt die door de woningnood uit noodzaak samenwonen, voldoen – onbedoeld – aan de voorwaarden voor partnerpensioenen volgens lid 1 sub b, indien zij langer dan zes maanden samenwonen en de kosten van de huishouding delen.
- In lid 1 sub b wordt de eis gesteld van 'blijken geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins'. De memorie van toelichting geeft aan dat van geval tot geval aan de hand van de specifieke feiten en omstandigheden moet worden beoordeeld of is voldaan aan de voorwaarden om te kunnen spreken van een gezamenlijke huishouding. Voorkomen moet worden dat pensioenuitvoerders ieder hun eigen invulling geven aan deze open norm over de vraag of

- partners zorg dragen voor elkaar. Dat kan er namelijk toe leiden dat in de praktijk de ene partner wel als partner wordt aangemerkt en een andere partner in de zelfde omstandigheden mogelijk niet. Dit kan worden opgelost door deze eis te wijzigen in 'blijk geven zorg te dragen voor elkaar door middel van een partnerverklaring'. De Pensioenfederatie doet graag een voorstel voor een dergelijke modelpartnerverklaring die dan wettelijk kan worden vastgesteld en door alle pensioenuitvoerders kan worden gebruikt. Een partnerverklaring leidt er ook toe dat de hiervoor bedoelde samenwoners die onbedoeld voldoen aan de voorwaarden voor partnerpensioen, niet langer onder het partnerbegrip vallen.
- In lid 2 wordt gesproken over 'opname in een verpleeghuis of verzorgingshuis vanwege medische redenen of ouderdom'. De toevoeging 'vanwege medische redenen of ouderdom' is overbodig en kan vervallen.
- In lid 2 wordt gesproken over 'zolang ten aanzien van geen van beiden een derde persoon als partner wordt aangemerkt'. Vraag is hoe dit zich verhoudt tot de voorgestelde bepaling in artikel 16 lid 2, waarin is bepaald dat er maar één partner kan zijn en de oudste partner altijd voorrang heeft. Deze verwarring kan worden weggenomen door de woorden 'ten aanzien van geen van beiden een derde persoon als partner wordt aangemerkt en' te schrappen. Een van de partners kan via een schriftelijke kennisgeving aan de pensioenuitvoerder laten weten het partnerschap te beëindigen, en vervolgens een gezamenlijke huishouding met een andere persoon aangaan.

3. Nadere eisen nabestaandenpensioen

In artikel 16 (Nadere eisen nabestaandenpensioen) lid 2 is bepaald dat een (gewezen) werknemer op enig moment slechts één partner kan hebben. Bedoeld is te bepalen dat er slechts één partner kan worden aangemerkt als partner in de zin van de wet. Verzoek is dat aan te passen. Vervolgens wordt bepaald dat alleen de partner uit de oudste verbintenis als partner in de zin van deze wet wordt aangemerkt. Vraag is of een gezamenlijke huishouding zonder samenlevingscontract ook valt onder het begrip verbintenis.

■ 4. Gevolgen van de wijzigingen

Op pagina 128 van de memorie van toelichting staat vermeld dat de voorgestelde partnerdefinitie aansluit bij de gangbare partnerdefinities die nu al in het algemeen in de pensioensector worden gebruikt. Het aantal wijzigingen zal daarom, volgens de toelichting, beperkt zijn. Wij vragen ons af of deze conclusie correct is. Veel pensioenfondsen stellen nu de eis van een notariële akte om een gezamenlijke huishouding aan te tonen. Ook geldt er vaak een aanmeldplicht. Doordat beide eisen wegvallen, is de voorgestelde definitie ruimer.

5. Uniform wezenbegrip

Tot slot vragen wij bij dit onderdeel aandacht voor de wens van de pensioensector om niet alleen een uniform partnerbegrip te introduceren maar tevens een uniform wezenbegrip. Als gevolg van sociale ontwikkelingen in Nederland zien we steeds meer samengestelde gezinnen en ontstaat ook onduidelijkheid over wanneer een wezenpensioen tot uitkering moet komen. Er zijn biologische ouders, stiefouders en pleegouders, die verantwoordelijk zijn voor de financiële situatie van kinderen. De vraag is of 'ouder in familierechtelijke betrekking' in de definitie van wezenpensioen in artikel 1 alle situaties afdekt.

NB

Deze technische vragen en opmerkingen bij de voorstellen ten aanzien van de Pensioenwet gelden ook voor de overeenkomstige voorstellen voor de Wet verplichte beroepspensioenregeling.